

FERI LAINŠČEK: SKARABEJ I VESTALKA
ROMAN O PLJENITELJIMA DUŠA

MEANDARMEDIA **roman** KNJIGA 51

FERI LAINŠČEK
SKARABEJ I VESTALKA. ROMAN O PLJENITELJIMA DUŠA

PRIJEVOD DJELA Skarabej in vestalka. Roman o plenilcih duš

NAKLADNIK MeandarMedia, Zagreb 2013.

ZA NAKLADNIKA Branko Čegec

UREDNIK Branko Čegec

PRIJEVOD Željko Perović

LEKTURA/KOREKTURA Jasmina Han

DIZAJN *BESTIAS

PRIJELOM MeandarMedia/Tomica Zobec

TISAK Kika Graf Zagreb

Copyright © Franc Franc, 1997

www.studentskazalozba.si

Copyright © of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez prethodnog dopuštenja nakladnika.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 829511

ISBN 978-953-334-033-3

traduki

Objavlivanje ovog djela omogućeno je uz potporu literarne mreže TRADUKI, čiji su članovi Savezno ministarstvo za europske i međunarodne poslove Republike Austrije, Ministarstvo vanjskih poslova Savezne Republike Njemačke, Švicarska zaklada za kulturu Pro Helvetia, KulturKontakt Austria, Goethe-Institut, Javna agencija za knjigo Republike Slovenije JAK, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Resor za kulturu Vlade Kneževine Liechtenstein, Zaklada za kulturu Liechtenstein i Zaklada S. Fischer.

Printed in Croatia 1/2013

SKARABEJ I VESTALKA
ROMAN O PLJENITELJIMA DUŠA

FERI LAINŠČEK

sa slovenskoga preveo
Željko Perović

MEANDARMEDIA

*Cijenjeni čitatelju – uzeo si knjigu i prelistao je.
Srećom, zatekao sam te u trenutku
kada te još mogu opomenuti.
Dakle opominjem te.*

*Umjetnost,
kao i mistika,
zasnovana je kao borba protiv smrti.*

*Neki od nas uvjereni su da će
umjesto konačnih zakona
uvijek naći samo beskonačni
lanac sve dubljih načela.*

*Milijuni i milijuni misle drugačije.
Milijuni žive i umiru kao milijuni.
Zato ti mirne duše kažem:
još ima vremena da odložiš knjigu i zaboraviš je.*

ŠETALIŠTE ZA VRAĆANJE

Zahvaljujem dragoj Karli M., prijateljici iz Pilgrim State Hospitála u West Brentwoodu na Long Islandu, bez čije bi požrtvovne i ustrajne pomoći ovo izvješće bilo neusporedivo manje vjerodostojno.

Autor

Sinoć sam na monitoru na tren opazila ovo: Zemlja, najvjerojatnije viđena s kakvog satelita, klizi svemirom, prošapće Karla Marchlewska, koja je dotad tvrdoglavo šutjela. Već sam je davno trebala vidjeti takvu, doda nedugo potom – već onda, molim lijepo, kada je Pavlek Pasterze, naš jedini seoski učitelj, prvi put došao sa zemljovidom; kad ga je odmotao i objesio od stropa sve do poda; a povrh toga njime prekrio i pola moga prozora... zastade jedva se primjetno osmjehnuvši. Taj smo golemi žuti zemljovid zvali “karta svijeta” i prekrivao je više od pola moga prozora... Tako smo ga zvali Možeš li ti to uopće razumjeti?

Da, procijedi Guy Labriola zureći mimo nje, kao da je i ne sluša. Razumijem da si sada malodušna, promrsi i dotaknu je ramenom, kao da joj je zapravo želio reći da je to ipak osjećaj koji bi sada bilo bolje prikriti.

Ne osjećam se kao bjegunka, opet se osmjehnu. Pa valjda to i nisam. Bjegunci naime imaju snove. Ili bar nešto što ih privlači i zbog čega se čini da se isplati. A meni je poslije svega tako proketo svejedno.

Kupili su te za tri milijuna, uhvati je za lakat. Dat će još bar toliko samo da te opet dobiju, reče glasom koji je izdavao da se lomi. A ti se ponašaš kao da na ovom svijetu ništa više nema smisla...

Pa kad nema! uskoči mu u riječ. Tri milijuna ili pola centa – što se to mene tiče!? ražesti se. Jesam li možda ja određivala cijenu? Jesam li ja to željela? Ma daj, molim te! nije prestajala iako ju je zgrabio za ruke i pritiskao uza zid. Dobro znaš kakva je to bila svinjarija i kakva kupovina. Zato me sad radije pusti da idem sama. Inače ću uskoro i tebe imati na savjesti.

No konačno si shvatila, uhvati je za zapešće i jako stisnu. Naći će te i ponovo priključiti na aparate, dahtao joj je uz uho. A mene koji sam ti pomagao u bijegu – što misliš, na što priključće takve, a!?

Uzdahnu i popusti.

To što je upravo rekao bila je ona nemilosrdna istina pred kojom bi voljela jednostavno zatvoriti oči. No nije bilo vremena za opuštanje. Na klinici su sigurno već primijetili da je nema. Na institutu su podigli uzbunu i za nekoliko sekundi čitavu je stvar već preuzela obavještajna služba. A njih su dvoje još uvijek bili šćućureni u prigradskom pothodniku i razmišljali o sljedećim koracima svoga neplaniranog bijega.

Guya je upoznala prije samo deset dana, kada su je premjestili na kliniku M. C. & Lancashire. Bio je inženjer radiologije i šef odjela za dijagnostiku. Po svemu sudeći, čovjek kojemu su vjerovali i koji se sigurno nije lako odlučio da joj pomogne. Zato ju je njegov prijedlog prilično iznenadio i prihvatila ga je ne razmišljajući. Tek kasnije, kada je polako postala svjesna kakvi su ih sudbonosni događaji zapravo združili, upitala se otkud ta iznenadna naklonost i požrtvovnost.

To mu je sada i rekla.

No, molim! trznu se. Kao da se to pita? odmahnu glavom. Zar stvarno ne izgledam kao netko tko bi to učinio

za tebe? nježno je zagrlji. Zar postoje očitiji dokazi od djela?

A tako? zinu uopće ne skrivajući iznenađenost. Ne misliš valjda? zadašće. Ako sam i spavala s tobom, što misliš zašto, a? To sigurno nije odmah i kemija! Nego jednostavno biologija! odgurnu ga i krenu sama. Već me dva i po mjeseca vucaraju uokolo. I noću i danju drže me pod povećalom. Kako onda ne bih bila slaba?

Kako god bilo! potrča za njom. Ali ne budimo sad ljudi! primorao ju je da zađe za ugao. Sad smo oboje u kaši – to nam je još jedina sigurna sudbina. A sve drugo – znaš i sama – samo ako budemo imali stvarno golemu sreću...

Ničega drugog nema i neće ni biti! stade uza zid i udari nogom o tlo. I neću više leći s tobom jer će to odmah izgledati kao plaćanje! jedva je zatomila krik. Želim da to razumiješ!

Pa razumijem, naravno da razumijem, stavi joj prst na usta. Ali kako ti takvoj uopće mogu pomoći? Kako da te sakrijem ako cijelo vrijeme budeš tako grakala?

Ugrize se za usnu i ušuti.

Bila je osorna poput djeteta i najvjerojatnije doista nespremna za velike korake. A takva je bila već dosta dugo. Zapravo, konačno se slomila kada je shvatila da ju je Ali Ester uistinu prodao za taj nezamislivi novac. Bila je to nadasve zaprepašujuća činjenica koju još uvijek nije potpuno shvaćala. No jedno je bilo sigurno: bila je to podla izdaja koja je u trenu uništila sve što se za šest godina isplelo među njima dvoma. A toga nije bilo malo. Naime nije bio samo čovjek kojega je voljela kao što se voli jednom u životu, nego i guru koji joj je davao smisao.

Sada je ta njihova čudesna kuća stajala naglavačke.

Događaji su se nizali brzinom na kakvu nije bila navikla.

Osim toga opet je bila sama.

Ili je tu ipak bio Guy Labriola, taj dobroćudni stranac kojega je još uvijek mjerkala kao da joj je upravo prišao na ulici. Zapravo joj se činio smiješnim: tako grčevito u bijegu, najvjerojatnije uistinu siguran da je može prokrijumčariti i da za to uopće ima razloga. A i kad ga ne bi imao, sigurno bi i dalje sudjelovala. Plakala bi, jadikovala, kukala, vrištala, psovala, optuživala, ali naposljetku ipak sudjelovala. Naime sad joj se čak i osveta činila tako jadnim osjećajem...

Morao je znati da ću biti takva, prostruja kroz nju. To je vraški dobro morao znati, a i oni su morali znati kakva sam, šaptala je samoj sebi. Da ga ne poznajem, mogla bih reći: upravo nevjerojatno. Premda isto tako: upravo nevjerojatno što mi je učinio, zajeca tiho. Jer je učinio. Jest! privi se uz njega. To je učinio sve dok nije bio sasvim siguran da sam za prodaju. Samo to je učinio... Samo to, ponestade joj snage i da je nije pridržao i povukao, skljkala bi se.

Onda su još samo hodali, hodali i hodali.

Bar se njoj tako činilo: hodali su i onda kada bi već svatko odavno odustao. Na trenutke je tu njegovu upornost strašno mrzila i već ga odmah potom iznova voljela, stvarno, od srca, uistinu voljela – ali samo dok se nevidljivi kotač njihova putovanja nije opet okrenuo.

U pravu su oni koji kažu da mnogih sudbonosnih događaja nismo svjesni u pravo vrijeme jer nam jednostavno izgledaju beznačajno. Nerijetko ih se kasnije i ne sjećamo jer se u pravilu skrivaju duboko pod površinom svijesti. No ponekad, u doista izuzetnim trenucima i raspoloženjima, izrone iz podsvijesti i govore nam o našoj sreći ili nesreći. Upravo to je sada osjetila i Karla Marchlewska, iznenada postavši svjesna kada je zapravo počelo.

Lani, potkraj kolovoza, ona i Ali proveli su dva dana u Lisabonu. Ondje su bili u petak jer je imao hitan sastanak s grupicom svojih sljedbenika, a ostali su i u subotu jer se ona zaželjela šetnje šarenim pločnicima Prace Dom Pedro IV. Naime na tom trgu, koji su njegovi stanovnici zvali Rossio, i u tim kamenim mozaičima još iz vremena markiza De Pombala bilo je nešto što ju je upravo opčinjavalo, kao kakvo dravno, još ne-dešifrirano pismo. Možda su to bile zaboravljene stope mornara, a možda i ono o čemu govori *saudade*, objašnjavajući da to znači mnogo, mnogo više od čežnje. No što god bilo, kasnije su za vrijeme te *njezine* šetnje uistinu sasvim slučajno naletjeli na Ejnara Millasa, koji joj se tada predstavio kao zastupnik diskografske kuće iz Dublina.

I Ali Ester jedva ga je poznavao.

No to je, čini se, bilo sasvim dovoljno – čemu je vjerojatno kumovala sama sudbina – da se vrlo lako dogovore za ručak negdje *tamo*, gdje se osjeća more i da zajedno odu do Prace do Comercio.

Ejnar Millas ponešto je znao o njihovu poslanstvu. Čak je navodno prije dobrih deset godina prisustvovao predavanjima koja je Ali držao u krugu Reda 23 palice u Richmondu. I zato je, brz na riječima, vrlo lako nalazio teme koje su ih uvukle u razgovor. Tako je naposljetku spomenuo i *pljenitelje duša*, mikrokomputersku tehnologiju za koju je Karla Marchlewska tada prvi put čula.

Već se mnogo puta činilo da će neko dostignuće iz temelja promijeniti čovjekovu paradigmu, ali usprkos svim novodobnim senzacijama njegova je bit zapravo ostajala ista, služio se rječnikom koji ju je kasnije ipak iznenadio. Ovaj put će, to sada sa sigurnošću možemo tvrditi, biti sasvim drugačije, bio je uvjeren. Mikročip koji će nam nakon rođenja usaditi negdje u oku moći će sačuvati toliko kompleksnih podataka da će to omogućiti cjelovit zapis našega životnog iskustva, od rođenja pa sve do smrti, objašnjavao je povjerljivo. Zamislite, molim vas, što to zapravo znači.

Vjerujem ništa, ili vrlo malo od toga što očekujete, odgovori brzo Ali. Jednostavno, dobili biste svojevrstne banke sasvim neselektivnih podataka koji bi u određenim situacijama možda pomogli u potpunijem nadzoru nad pojedincima, a inače bi to prije svega bila dokumentacija.

Razumije se – dokumentacija, uskoči mu u riječ. Ali kakva, molim vas? zastade značajno. Zamislite da raspolazete mikročipom koji ste, recimo, 1394. godine

ugradili Henriku Pomorcu. Što biste tada znali o ovome mjestu gdje se sada veselimo ovoj slučajnosti? A, prije svega, što biste sve mogli dobiti od genija o kojemu sada znate možda jedino to da je samovao u kuli, smišljao nove morske putove i naposljetku sagradio brodove pomoću kojih su Portugalci osnivali kolonije takoreći diljem svijeta. Premda to ni izdaleka nije ono najvažnije što će mikročip omogućiti, opet na tren ušuti. Zapravo, morate se upitati što bi s njim dobio sam Henrik Pomorac, osmjehnu se pobjedonosno. Naime mnogi tvrde, a i ja se u velikoj mjeri slažem, da bi mu tek takav zapis uistinu omogućio besmrtnost.

Čekajte, čekajte, podsmjehnu se na svoj tipični način Ali Ester, koji baš nije volio sveznajuće govornike. O besmrtnosti se ne može tek tako lupetati, kao, recimo, o salati koju sada jedemo!

Naravno, razumije se, o tome nema dvojbe, potvrdi uljudno Ejnar Millas. Ali dopustite mi, molim vas, da vam, koliko god mogu, predočim što bi se dogodilo kada bismo sada, ovdje, taj njegov zapis mogli aktivirati, odložio je vilicu i više nije ni taknuo salatu. Kao što se zasigurno možete sjetiti mnogih događaja iz svoje prošlosti i ponovno proživjeti, recimo, sve što vam se dogodilo one sudbonosne godine kada ste odbili mjesto docenta i stupili u bratstvo, isto biste tako mogli proživjeti sve što se dogodilo Portugalcu, primjerice, one sudbonosne godine kada se odrekao očeva prijestolja i posvetio se proučavanju zvijezda. Ili, drugim riječima: kao što je sad u vama vaša prošlost, tako bi, razumije se, samo uz vašu pomoć i na vašu želju, mogla biti i njegova. A sada sami recite: što bi to po vašem mišljenju bilo?

Sada je i Ali odložio pribor za jelo i staklenim po-

gledom piljio u sugovornika. *Nedvojbeno, zamka koju postavljate povezana je s nečim sasvim nevjerojatnim i neizvodivim, reče poslije kraćeg razmišljanja. Naime ni hipotetički nije moguće da bi bilo kakva buduća tehnologija mogla omogućiti takve holografe duhovnosti, odmahivao je odlučno glavom. A inače, fenomen kao takav meni ni izdaleka nije nov, kao ni, razumije se, njegovo značenje i etičnost, o kojoj ste zapravo ovdje provocirali. Već odavno smo naime postigli mnogo više od onoga što ste vi maloprije pripisali tom famoznom mikročipu, pa ipak time nismo ne znam koliko dotaknuli pitanje besmrtnosti.*

Mislim da vas baš i ne razumijem, slegnu ramenima onaj drugi. Što ste postigli, i tko je postigao?

Naravno da vam ne mogu i neću sve reći, dobaci Ali zajedljivo. No – možda ste čuli – postoje posrednici, odmjeri ga upitno.

Posrednici? ustuknu začuđeno.

Posrednici, da. Ovakvi ili onakvi, nije mu želio objašnjavati. A nama su, kakva slučajnost, zanimljivi baš oni koji nam omogućuju nešto vrlo slično tome o čemu vi sanjate.

Mislim da vas doista ne razumijem, onaj je bio sve zaprepašteniji. Što vam omogućuju, i tko vam to omogućuje?

Jednostavno kao luk i voda, osmjehnu se Ali Ester, koji se tako raspričao samo da bi mogao izvojevati još jednu verbalnu pobjedu. Raspolažemo medijima koji mogu osjećati ono što se dogodilo mnogo prije vašega Henrika Pomorca. I zato, normalno, već znamo da su nam svima ti vaši čipičipsi već odavno ugrađeni. Samo

što nisu na gumb i, srećom, nikada neće biti kompatibilni s vašim sistemima.

Možda stvarno nisu kompatibilni, preču Ejnar Millas podbadanje. Ali su, dakako, vrlo, vrlo zanimljivi, reče više za sebe i odsutno se zagleda u obalu.

Tek sada, kada se živo sjetila toga njegova zamišljenog pogleda, Karla Marchlewska mogla je razumjeti što se tada na terasi pored rijeke Tejo doista dogodilo. Naime ako to nije bila perfidna spletkakakve zlokobne iza zivačice sudbine, svakako je bio veliki pir ironije. Ona je sama zaželjela da njih dvoje ostanu još i u subotu. Osim toga prilično se zabavljala u slučajnom društvu za stolom, gdje su veliki vođa Ali Ester i Ejnar Millas, jedan od špijuna kompjutorske kompanije Sian-Kioto, malo odmjerili svoje snage. I tek sada je zapravo shvatila da bez toga ručka najvjerojatnije ne bi bilo ni kupoprodaje koja joj je toliko promijenila život.